

Vojske v Libiji se še vedno bore z nezmanjšano voljo in pogumom

Vojno poročilo št. 547 — Krajevni spopadi v Marmariki — Angleška sodba o sedanjem poteku ofenzive

Uradno poročilo št. 547 pravi: Marmarika: Včeraj je bil dan krajevnih bojev.

Pri Tobruku živahno delovanje topništva. Angleški poskus napada z oklepnimi sredstvi na bojišču divizije »Trento« je bil odločno odbit. Na osrednjem odseku spopadi prednjih oddelkov. Nekaj angleških tankov je bilo uničenih. Na bojišču pri Sollumu se je nadaljeval ogenj obojega topništva.

V južnem delu Gebela so bili angleški motorizirani oddelki napadeni in razpršeni.

Italijanski in nemški letalski oddelki so bombardirali in z ognjem iz strojne obsipali angleške motorizirane skupine in železniške naprave ter javna poslopja na področju Marsa Matruha.

Pet angleških letal je bilo sestreljenih, med temi je tri sestrelilo italijansko-nemško protiletalsko topništvo nad Benghazijem med letalskim napadom, dve pa nemška lovna letala.

Bojišče v Marmariki, 2. dec. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča, da se bitka v Marmariki še naprej razvija v različnih prihodih. Angleškim silam se še ni posrečilo uresničiti nobene bistvene točke iz njihovega sporeda in so celo morale pretrpeti zelo hude izgube. V zadnjih 48 urah so bila uničena v spopadih nova oklepna sredstva. Vojski Osi se še naprej bojuje z duhom, ki je nad sleherni hvalo. Celotni Angličani morajo ta duh priznavati. Hrabro sodelovanje čet Osi dela angleškim silam bolj težaven in zagrizen. Z veliko uspešnostjo sodeluje pri nastopih kopnih sil tudi italijansko-nemško letalstvo.

Japonska se bo še pogajala z Združenimi državami

Tudi popoln prelom pri pogajanjih ne bi takoj privedel do vojne

Tokio, 2. dec. s. Agencija Domei objavlja daljše poročilo o razmerju med Japonsko in USA in pravi:

Ce sodimo po pojasnilih zunanjega ministra Toga na izredni seji vlade, je jasno, da je velika razlika med stališčem Japonske ter stališčem Amerike. Zvedelo se pa je, da bo Japonska vseeno najbrž podvojila svoja prizadevanja in nadaljevala pogajanja, dokler ne bi Združene države znova premotile vprašanj o Tihem morju.

Japonski listi prinašajo z debelim tiskom sporočilo o izredni seji vlade in pravijo, da za napetost med Japonsko in Ameriko ni rešitve, če ne bodo Združene države spremenile svojega stališča.

Nove razprave proti tujim vohonom v Sofiji

Sofija, 2. dec. s. Pred bolgarskim vojaškim sodiščem v Sofiji se je začela velika razprava proti tujim vohonom. V vohunstvo so zapleteni bivši angleški odposlanec v Sofiji Ross, dva francoska državljana, od katerih je eden bivši tajnik francoskega poslanstva, trije Judje in dva Bolgarci. Angleški polkovnik Ross ter dva Francoza so pobegnili iz države, preden so jih prijeli ter jih hudo sodili v odsotnosti. Druge obdolžence so prijeli letos v marcu. Vsi obtoženci so bili podrejeni polkovniku Rossu ter so že dolgo vohunili za Anglijo, za bivšo Jugoslavijo in za Sovjetsko Rusijo. Organizirali so številna nasilniška sabotažna dejanja ter se jim je nekatera posrečila tudi izvesti. Za take zločine določa novi zakon o obrambi države smrtno kazen.

Nesmiselni ukrepi zoper tujece v Združenih državah

Washington, 2. dec. s. Po zapovedi ameriškega pravosodnega ministra, so včeraj začela veljati nova poostrena določila zoper tujece v Združenih državah. Ojačeno je bilo nadzorstvo na vseh mejah. Ti ukrepi v glavnem merijo na Italijane in Nemce in so najbolj nesmiselna reč, ki si jo je mogoče misliti. Po teh določilih tujece lahko prosi dovoljenja za odhod iz Združenih držav, pa ga nikdar ne dobi, tudi če ima privoljenje države, v katero bi rad šel. Še sitnejši je položaj tujcev, ki jih ameriške oblasti izdajo. Ti bi morali zapustiti Združene države, toda navzile izgonu ne dobe dovoljenja pristojnih oblasti za odhod, nakar jih iste oblasti dajo zapreti, — ker niso poslušali izgonske zapovedi.

Osvobodilni romunski ukrepi v Besarabiji

Bukarešta, 2. dec. s. Romunski guverner v Besarabiji je izdal odlok, ki državnim uradnikom prepoveduje v službi uporabljati kateri drugi jezik kakor romunščino. Samo romunsko smejo po tem odloku govoriti vsi uslužbenci v trgovinah. Prepovedana je nošnja ruskih kućem. Kdor se bo pregrešil zoper ta odlok, bo kaznovan z ječo od 1 meseca do 2 let.

Angleška letala nad Nemčijo

Berlin, 2. dec. s. Uradno poročajo: Angleški bombniki so ponoči napadli severno nemško območje. V Hamburgu in v Emdenu je civilno prebivalstvo imelo izgube na mrtvih in ranjenih. Angleško letalstvo je pri teh napadih zopet imelo velike izgube. Izgubilo je 15 letal in sicer je deset letal sestrelilo mornariško topništvo.

Lizbona, 2. dec. s. Londonski »Times« prinaša uvodnik o bojih v Marmariki in pravi:

Ne moremo zanikati, da je na tem bojišču prišlo že do nekaj prijetljajev, ki so vzbudili zaupanje zaradi nenadne spremembe se sreče. Najbolj viden tak dogodek je bil vdor velike hitre sovražnikove kolone proti Egiptu. Drugo presenečenje take moderne vojne je bilo zajetje dveh generalov, ameriških opazovalcev ter vojnih dopisnikov po Italijanih. Položaj je bil precej slab pred tremi dnevi, ko smo morali braniti pet bojišč med obalo od Tobruka do Soluma in med notranjščino Libije. Novozelandski so silovito in spretno bojujeto proti vsem divizijam, ki jih Nemci in Italijani mečejo v boj proti njim. Na drugih točkah v

Hude ruske izgube pri napadih okoli Rostova in Donca

Hitlerjev glavni stan, 2. decembra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na prostoru pri Rostovu je tudi včeraj sovražnik nadaljeval s protinapadi in pri tem brezobzirno metal v boj moštvo in vojne potrebščine. Pri tem je imel zopet nahujske krvave izgube.

Na prostoru pri Moskvi napadajoča pehota in skupine tankov prodirajo nadalje proti sovjetski prestolnici.

puščavi so Nemci upali, da bodo razkropili naše sile in so začeli s hitrimi izpadi, katere so podpirali oklepni oddelki. Drugo razdobje ofenzive v Libiji se je izkazalo za dosti trše kakor prvo. Čeprav je bil angleški napad presenečenje, vendar ni dvoma, da so se sile Osi veličastno znašle, posebno še, če upoštevamo neugodni položaj, v katerem so bile. Ministrski predsednik je govoril o odločilni bitki, namesto nje pa je prišlo do vrste bitk z zaporednimi spopadi, ki se nadaljujejo. V teh dneh se je sovražniku posrečilo ne le ohraniti sile, ki jih je težko spraviti v sklad s številom oklepnih vozov, o katerih smo poročali — da jih je izgubil, temveč se je položaj razvil celo tako, da bi se mu ga bilo skoraj posrečilo preobrniti.

Pred Petrogradom je tudi včeraj sovražnik nadaljeval s svojimi brezuspešnimi poskusi za izpad. Sovražnik je z močnejšimi silami čez led na Nevi izvedel napad, pa je imel zelo krvave izgube. Mnogo sovjetskih vojakov je bilo zajetih in je sovražnik izgubil 30 tankov, med temi 6 najtežjih.

Letalstvo je na srednjem in severnem odseku bojišča uspešno bombardiralo dovodne poti sovjetske vojske. Vzhodno od Volkova so letala bombardirala zbirališča čet in skladišča vojnih potrebščin. Bojna letala so pred Kronštadtom potopila en sovražnik letalomilec. Bombe so hudo poškodovale večjo tovorno ladjo. Večji letalski napadi so veljali Moskvi in Petrogradu.

Hrvaški zunanji minister dr. Lorković je snoči v zagrebškem radiu govoril o pomenu hrvaškega pristopa k zvezi proti kominterni.

Za 23. letnico združitve Hrvaške s Srbijo so vsi zagrebški listi prinesli članke, v katerih dokazujejo kako je ta združitev bila za Hrvaško usodna. Zahvaljujejo se Paveliću, da je to nesmiselno zvezo končal ter osvobodil hrvaško ljudstvo tujega jarma.

Poveljstvo madžarske vojske je povabilo v Budimpešto nemškega poglavarja za Poljsko dr. Franka. Med bivanjem v madžarski prestolnici je Franka sprejel tudi regent Horty.

V Splitu je včeraj prvič izšel novi italijanski dnevnik »Popolo di Spalator«, ki si je nadel nalogo izražati čustva odrešenega mesta v velikem okviru italijanske rodbine, kakor pravi uvodnik v prvi številki.

V prisotnosti italijanskega ministra in predstavnika bolgarske vlade so v Sofiji obhajali obletnico trgovinskega urada v Sofiji. Po poročilu predsednika so izmenjave med Italijo in Bolgarijo kar najboljše.

Posvet med francoskim državnim poglavarjem ter maršalom Göringom

Posvetovanje je veljalo vprašanjem, ki zanimajo Nemčijo in Francijo

Berlin, 2. dec. s. Nemški poročevalski urad javlja iz Pariza, da sta se 1. decembra v St. Florentinu Verginju sešla maršala Goering ter francoski državni poglavar maršal Petain. Imela sta dolg pogovor o vprašanjih, ki zanimajo Nemčijo in Francijo.

Predavanje nemškega propagandnega ministra o namenu, pomenu in ciljih sedanje vojne:

»Mi moremo zmagati, moramo zmagati in bomo zmagali«

Berlin, 2. novembra. s. Nemški propagandni minister dr. Goebbels je imel včeraj v novi predavalnici berlinskega vseučilišča zelo važen govor o sedanjem položaju v boju za svobodo, s katerim je zaposlena Nemčija v zvezi z drugimi evropskimi državami.

Goebbelsove besede so poslušale mnoge odlične diplomatske osebe, zastopniki vlade, oborožene sile, stranke, predstavniki umetnostnega in kulturnega življenja v Reichu ter zastopniki nemškega in tujega tiska.

Dr. Goebbels je zgornjo prikazal vsa najvažnejša vprašanja, na katerih temelji sedanji vojni spopad. Takoj v pričetku je poudaril, da če je vojna prav za prav nadaljevanje politike z drugimi sredstvi, moramo prav tako tudi priznati, da je politika nadaljevanje vojne z drugimi sredstvi. Politika koraka tesno ob strani vojne, da bi ta s silo orožja in podprta s politično modrostjo mogla doseči vse zaželene cilje. Tako je totalna vojna in tako je tudi vojna, ki ne zanima samo ozkega kroga kapitalistov, želnih, da bi se polastili tega ali onega rudniškega ali industrijskega ozemlja, marveč zanima ves narod, ki v njej vidi rešitev svojih življenjskih vprašanj.

To, kar v tujini označujejo za bliskovito vojno, ni drugega kakor tesen spoj med moderno politiko in modernim načinom vojskovanja.

Nato je govoril o duhovnih pogledih v sedanjih vojni in obširno obravnaval važnost obveščevalne službe in propagande ter poudaril, da sta

ti dve tudi vojni sredstvi, ki dokazujeta in izpričujejo — pač po tem, kako jih kdo uporablja — resnico, stvarnost in moč kakega naroda.

Potem ko je glede uporabe teh sredstev primerjal nemški in angleški način, je govornik prešel na sedanji spopad na vzhodu in govoril, kako pogubna je bila lažniva propaganda za narod 180 milijonov duš. Danes je narodu 80 milijonov duš uspešno, da se je odločil za boj proti boljševiški orjaku, mu končno iztrgal velike ruske množice, ki jih je komunistična vlada poživinila, da bi jih spravila v stik s svojim življenjskim pojmovanjem in omiko. Hkrati pa je bila z zmago na vzhodu rešena evropska omika pred najhujšo nevarnostjo, ki ji je grozila in bi jo, če bi se malo počakali, potegnili v vrtnice zverinstev.

Nato je dr. Goebbels orisal nacionalni značaj, ki ga ima boj proti boljševizmu za Nemčijo, za narod, ki je zaprt sredi Evrope in zaradi pjadstva lažnih demokracij izpostavljen zelo hudim napadom od strani Sovjetske Zveze. Hudo je bil čal hujšakosko politiko Churchillovo in Rooseveltovo in jasno označil njuno veliko odgovornost za sedanjo vojno. Govoril je tudi o tesnem sodelovanju med Nemčijo in Italijo, ki so se njima pridružili danes vsi mladi in zdravi evropski narodi, tako da se je izoblikovala skupna trdna celinska fronta. Potem se je mudil pri važnosti judovskega problema, ki bo zdaj našel svoje prave mesto in dokončno rešitev.

Sprememba v letalskem ministrstvu

Rim, 2. dec. s. General letalske divizije Aldo Urbani je bil določen za poveljevanje veliki enoti na bojnem področju. Zato je s 1. decembrom pustil posle načelnika kabineta v letalskem ministrstvu. Na njegovo mesto je bil poklican letalski polkovnik Jožef Casero.

Vesti 2. decembra

Na Malaji so mobilizirali vse angleške mornarje in letalce ter razglasili obsedno stanje, poročajo iz Sanghaja.

Japonski list »Niči-Niči« poroča, da je Anglija postavila ob siamski meji veliko svojih čet, da bi prisilila Siam, naj stopi v anglo-ameriški tabor.

Poveljnik japonskih izkrcevalnih oddelkov admiral Mahito, je izjavil, da je japonska mornarica pripravljena na vse.

Vsakega irskega državljana dolžnost je, da stopi v irsko obrambno fronto, je dejal predsednik Irske na veliki vojaški paradi v Limericku.

Snoči se je vrnil iz Berlina v Madrid španski zunanji minister Serrano Suner. Takoj je imel posvet z vladnimi osebnostmi. O vtihih iz Berlina ni dal nobene izjave.

Švedska vlada namerava razpisati prihodnje leto novo obrambno posojilo.

Švedske oblasti so zajele angleški balon. V njem so našli polno letakov z razglasom Churchilla in Roosevelta namenjenim holandskemu narodu, naj se upre nemški oblasti.

V Severnem morju sta trčili dve švedski ladji in se je zaradi tega potopil parnik »Odd-vold« (1185 ton).

Prva ameriška žrtev v sedanji vojni je podčastnik Delmer Park, ki je bil poslan kot tehnični opazovalec za tanke na afriško bojišče in je padel v Marmariki.

Angleška ofenziva v Afriki ne pomeni nič glede na splošni vojaški položaj. Vojna v Afriki ni nadomestilo za vzhodno bojišče. Nemcem zaradi nje ne bo treba vzeti niti enega vojaka izpred Moskve. Anglični ne bodo dosegli nič, če se jim ne posreči doseči Tripolisa ki je edini vojaško važen kraj v severni Afriki. V Afriki se vojni položaj lahko menja, ker puščava sama na sebi nima nobenega pomena. Izguba je ali one zelenice tega ali onega pristanišča ne more nič vplivati na izid vojne.

Tako in podobno razpravljajo o pomenu bitke v Libiji nemški listi.

Finci so včeraj v Viborgu slovesno praznovali drugo obletnico, kar se je začela prva vojna med Finsko in med Rusijo.

Po utrjenih predelih Filipinskih otokov so ameriške oblasti zapovedale izvajati stroga določila o zatemanitvi.

General Franco je včeraj sprejel španskega zunanjega ministra Sunerja, ki mu je na dolgo poročal o posvetih, katere je imel v Berlinu s Hitlerjem, nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom, grofom Ciano in maršalom Göringom.

Z včerajšnjim dnevom je bilo preklicano obsedno stanje v vseh čeških okrožjih, koder je bilo razglašeno pred časom zaradi neredov. Obsedno stanje bo ostalo v veljavi samo še v Pragi in v Brnu. Preklic obsednega stanja utemeljujejo nemške oblasti s tem, da se življenje na Češkem postopno pomirjuje in ureja.

Poveljnik bolgarske državne mladinske organizacije »Branik« je s svojimi glavnimi sodelavci včeraj odpotoval v Rim, da se bo z voditelji italijanske mladinske organizacije posvetoval o čim tesnejšem sodelovanju.

Vodstvo bolgarske pravoslavne cerkve je sklenilo ustanoviti nove bolgarske škofije v zasedenih pokrajinah, med drugimi tudi v Skoplju in v Ohridu. Bolgarski kralj je včeraj sprejel zunanjega ministra dr. Popova, da mu je poročal o pogajanjih v Berlinu.

Vsa zdravila in zdravilne pripomočke bodo morali v dveh mesecih izročiti državi vsi romunski lekarnarji, ki so po rodu Judje. Za novega župana v Bukarešti je bil imenovan general Florescu, ker je prejšnji župan general Modreanu odstopil.

General Franco je s posebnim ukazom dal preurediti glavno tajništvo španske falange. Poslej se glavno tajništvo deli na štiri podtajništva in na podtajništvo za žensko falango. Razen tega so ustanovljeni odseki, ki bodo skrbeli za bivše bojovnike in film, za socialno skrbstvo in za narodno zdravje ter šport.

V Singapore je prišel siamski vojni delegat na posvetovanje z vojaškimi voditelji trdnjave.

Iranski ministrski predsednik Farughi, ki je vodil pogajanja z Anglijo in Sovjeti, je odstopil. Madžarski finančni minister Scheller je v spremstvu državnega podtajnika odpotoval v Berlin. On je odpotoval na vabilo nemškega finančnega ministra in se bo dalj časa zadržal v Nemčiji.

Dosedanji nemški politični vrhovni oblastnik za Gorenjsko in Koroško Kutschera je bil poklican na novo mesto v Berlin, in sicer v urad za utrjevanje nemstva. Na Kutscherovo mesto je bil postavljen neki dr. Reimer iz Gradca.

Hrvaška vlada je izdala zakonski odlok, da bodo s koncem decembra odpuščene iz državne službe vse žene, katerih možje imajo več plače kakor štiritisot kun.

Svoj veliki govor o mednarodnem političnem in vojaškem položaju na raznih frontah je govornik zaključil z besedami: »Mi moremo zmagati, mi moramo zmagati in bomo zmagali«

Priprave za pobožnost devetih prvih petkov

Opozorilo župnim uradom

Protagandni odbor za praznovanje prvih devetih petkov v Ljubljani opozarja:

Pred prvim petkom v decembru pričakujemo precej navala k spovednicam, posebno šolska mladina se bo najbrž v velikem številu udeležila spovedi in sv. obhajila.

Naslove prosimo, da pripravijo v cerkvah čim več spovednikov za sredo, četrtek in petek zjutraj.

Pri katehetskem sestanku je bilo dogovorjeno, da naj bi bilo spovedovanje za šolsko mladino v sredo popoldne od 3 do 5 za ljudsko-šolsko in srednješolsko mladino, v četrtek od 8 do 10 tudi za vse, popoldne v četrtek pa od 2 do 3 za ljudsko-šolsko, od 3 do 5 za srednješolsko mladino. Sedaj pa smo dobili sporočilo, da bodo nekateri ljudskošolski kateheti poslali otroke k spovedi že v sredo dopoldne. Zaradi tega prosimo, da bi bilo nekaj spovednikov na razpolago tudi že v sredo dopoldne pred prvim petkom.

Prosimo nadalje, da bi pred g. g. cerkveni predstojniki poskrbeli, da bi bilo na prvi pe-

tek dovolj duhovnikov na razpolago za delitev sv. obhajila, da bi posebno šolska mladina ne morala predolgo čakati, da pride na vrsto. Za svoje cerkve naj cerkveni predstojniki skušajo predvsem sami poskrbeti dovolj duhovnikov, radevolje pa bi skušali tudi pripravljati odbor poiskati med duhovniki izgnanci potrebne pomočnike za te dni. Prosimo pa, da nam cerkveni predstojniki blagovolijo takoj sporočiti, če in koliko duhovnikov bi potrebovali.

Nadalje prosimo, da bi blagovolili nabiti na cerkvena vrata red spovedovanja in delitve sv. obhajila te dni in da oznanite že v torek zvečer in v sredo, kdaj in koliko spovednikov bo v vsaki cerkvi na razpolago.

Opozorilo glede podobice

Nekateri menijo, da bo treba podobice, ki so bile razdeljene za devetere prve petke med odrasle in otroke, po opravljeni devetdnevni vrtni. To ni res. Podobice so bile razdeljene zato, da opozore na te velike pobožnosti in da jih ohranijo ljudje za spomin.

Določitev pribitkov v prodaji na debelo in drobno

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Eksk. Grazioli je izdal odredbo, s katero se urejajo pribitki v prodaji na debelo in na drobno.

V prodaji navedenega blaga na debelo in na drobno se dovoljujejo naslednji pribitki v odstotkih na nabavne cene po fakturi, zvišane za prevozne stroške in za znesek taks, davščin in pristojbin, kar se mora dokazati z ustreznimi listinami:

I. Živila: Deželni pridelki in industrijski živilski izdelki na debelo 8,5, na drobno 15%.

II. Manufaktura. I. skupina: bele tkanine za telesno in posteljno perilo, kotenina, bela in modra prevleka (gradl), šifon, belo metrsko platno, modra tiskana bombaževina, oksford in cefir na debelo 10, na drobno 25%. II. skupina: flanela, rjuhe iz flanelne, naglavne rute iz bombaža, žepni ropci iz bombaža, popeljni, polplatno iz bombaža, saten, bombažna saja, vmesna podloga za obleko, surovo bombažno platno, bombažna rokavina, bombažna hlačevina, rebrasti bombažni žamet (cord), barhant, polvolneno blago za moške in ženske obleke, navadne bombažne brisalke, navadni bombažni prti na meter in prtiči, tekači iz jute na debelo 15, na drobno 35%. III. skupina: volneno blago za moška in ženska oblačila, svila, rayon na debelo 20, na drobno 50%.

III. Preja, pletenine, rokavice in drugo. I. skupina: surova volna, surov bombaž, bombažna preja za ročna dela, preje vsake vrste, surova juta na debelo 8, na drobno 20%. II. skupina: svila za šivanje, volna za ročna dela, navadno moško in žensko telesno perilo, bombažne nogavice vsake vrste, navadne volnene ali bombažne roka-

vice, čevljarске potrebšćine, šolske potrebšćine in navadne pisarniške potrebšćine, drobno blago, toaletno milo na debelo 15, na drobno 30%.

IV. Steklovina. I. skupina: steklo za okna do debeline 2 mm, navadne steklenice in kozarci brez okrasov, polbele posode za konzerve, vrči in kozarci za pivo, valji za svetilke št. 3, 5, 8, 11, 13, in 15 na debelo 20, na drobno 30%. II. skupina: drugo posodje iz nebrušenega stekla na debelo 20, na drobno 40%.

V. Železnina. I. skupina: raznovrstno železo v palicah, raznovrstno profilno železo, bela in pocinkana pločevina, sekire, lopate, krampi, grablje, vile, kose in srpi, vijaki, kopače, črne in pocinkane cevi, navadno kuhinjsko posodje, nemajilirano, na debelo 10, na drobno 20%.

VI. Obutev: vsakovrstna moška, ženska in otroška obutev na drobno 30%.

Za enotne izdelke se ne priznavajo pribitki na že določene cene.

Za prodajne cene na debelo in na drobno pri blagu, ki ni obseženo v prednjem členu, veljajo določbe čl. 8 uredbе o pobijanju draginje in brezvestne spekulacije z dne 20. septembra 1939, po katerih morajo ustrezati cene poštemu in rednemu dobiku.

Določbe čl. 1. te naredbe (glede odstotkov) se ne uporabljajo za blago, naštetu v maksimalnih cenikih, in za blago, za katerega veljajo posebni prodajni predpisi.

Kritični določbe te naredbe se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 12. marca 1941.

Ta naredba razveljavlja naredbo z dne 9. julija 1941 in je stopila v veljavo dne 29. novembra letos.

Ogenj v pivovarni Union

Ljubljana, 2. decembra.

Snoči ob 21.24 je nastal ogenj v podstrešju nekega poslopja pivovarne Union na Celovski cesti. Ko so na kraj požara prihiteli ljubljanski poklicni gasilci pod vodstvom g. Rozmana, so ugotovili, da se je vnel dimniški vod. Da je do ognja prišlo, je glavni vzrok to, ker je poslopje že staro in tudi dimniške cevi so speljane bolj slabo. Takoj za poklicnimi gasilci so prihiteli tudi prostovoljci, vendar pa jim ni bilo treba stopiti v akcijo. Poklicni so potem še razdrli zidovje in na ta način odstranili vsako možnost, da bi se ogenj še naprej širil. Škoda, ki jo je ogenj naredil, gre samo v nekaj tisočev lir, ki pa je seveda krita z zavarovalnico. Čez dobre pol ure so se gasilci vrnili v Mestni dom.

Pri tem požaru so se pokazali sadovi gasilske poklicne šole, ki je bila ustanovljena in katero so morali obiskovati nameščenci posameznih velikih obratov, da se usposobijo za večje požare in druge nezgode. Tudi pivovarna Union je pošiljala na te tečajne obvezno število svojih ljudi. Kaj so se naučili na teh tečajih, so pokazali včeraj, ko so sami takoj po izbruhu ognja takoj požar omejili in pričeli z gašenjem. To je bil torej prvi ogenj, pri katerem so domači gasilci opravili svoje delo nad vsako pričakovanje in potrdili, da take vrste tečaji niso bili zaman.

GOMMA

Copertoni auto inservibili, battistrada, trancature, spellature, anelli camion, acquista Industri Goma. Offerte a:

GUMA

Nerabljive automobilske plašče, odrezke, opilke, prednje jezdece, obrboče za kamione kupuje industrija gume. Ponudbeni:

Società VULCANOVA - VARESE

Non sprecale il Vostro denaro. Date sempre la preferenza alle lampade Osram D, le più economiche nel funzionamento. Avrete così a parità di spesa maggior quantità di luce.

Nezapravljajte Vašega denarja. Dajajte vedno prednost žarnicam Osram D, katere so najbolj ekonomične v delovanju. Tako boste imeli z istimi stroški večjo količino luči.

OSRAM D
da luce a buon mercato.
Vam nudim luč poceni!

EIAR - Radio Ljubljana

Torek 2. decembra:

13.11 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Orkester pod vodstvom Arlandija — 14. Radij. poročila — 14.15 Orkester Cetra pod vodstvom Barzizze — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Lahka glasba — 17.40 Vokalni zbor EIAR-ja — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Koncert Cetra, izvajajo na Marjanu Hebeinu — 20. Napoved časa — Radijska poročila — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini — 20.40 Koncert operetne glasbe. Orkester EIAR-ja pod vodstvom D. M. Sijanica — 21.20 Koncert violončelista Maria Vezzolija pri klavirju Alessandro Costandinis — 21.50. Novice v slovenščini — 22. Koncert pod vodstvom Miacioca — 22.45 Radijska poročila.

Sreda, 2. decembra: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Lahka glasba. V odmoru ob 8 napoved časa — 8.15 Poročila — 12.15 Koncert kvarteta Lombard — 12.35 Koncert na dveh klavirjih. Igrata Seifert in Demšar — 13. Napoved časa in poročila — 13.15 Vojno poročilo — 13.17 Plošče z operno glasbo — 14. Poročila — 14.15 Orkester pod vodstvom Angelinija — 14.45 Poročila v slovenščini — 16. Prenos iz cerkve Svete Marije Angelske iz Rima za 150. obletnico smrti Mozarta. Na sporedu je Mozartov Requiem, pri katerem nastopijo sopranistka Maria Caniglia, mezzosopranistka Ebe Stignani, tenorist Benjamin Gigli in basist Tancredi Pasero — 17.15 Koncert violinistke Francke Rojec, pri klavirju Marta Osterc Valjalova — 19. Pouk italijanščine — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Popevke — 20. Napoved časa in poročila — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov — 20.35 Operetna glasba — 21.15 Orkestralna glasba pod vodstvom D. M. Sijanica. Prenašajo ostale italijanske postaje — 21.45 Koncert orglarja Pavla Rančigaja — 22.20 Godba in zbor policijskega zbora — 22.45 Poročila.

Četrtek, 4. decembra: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pisana glasba. V odmoru ob 8 napoved časa — 8.15 Poročila — 12.15 Duet harmonik Golob-Adamič — 12.35 Pisana glasba — 13. Napoved časa in poročila — 13.15 Vojno poročilo — 13.17 Koncert pod vodstvom Gaudisija — 14. Poročila — 14.15 Prenos iz Nemčije — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert Glasbene Matice in Ljubljane — 17.45 Operetna glasba — 20. Napoved časa in poročila — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov — 20.40 Kvintet harmonik — 21. Koncert sopranistke Payle Lovsetove in basista Toneta Petrovičiča — 21.30 Koncert violinista Karla Ruplja, pri klavirju L. M. Škerjanc — 22. Objave v slovenščini — 22.10 Orkester pod vodstvom Adamiča — 22.45 Poročila.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 2. dec.: Bibijana devica.
Sreda, 3. dec.: Francišek.

Ohvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

V počastitev spomina pokojnega g. Andreja Sarabona, veletrgovca v Ljubljani, je daroval g. Mr. Ph. Rihard Sušnik Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč 500 lir.

V počastitev spomina preminulega predsednika g. Andreja Sarabona je darovala delniška družba pivovarne Union v Ljubljani Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč 5000 lir. V isti namen je daroval ravatelj delniške družbe pivovarne Union Viljem Nemenz Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč 500 lir. Plemenitim darovalcem iskrena hvala.

V počastitev spomina svojačasnega društvenega člana pok. veletrgovca Andreja Sarabona je darovalo Trgovsko bolnišnico in podporno društvo v Ljubljani Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč 200 lir. — Župni urad Sv. Vid nad Cerknico je daroval Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč 250 lir kot podporo za socialno pomoč. — Gospod Smole Anton, železovinar, Podsmreko, p. Dobrova pri Ljubljani, je daroval Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč 150 lir kot podporo za socialno akcijo. Plemenitim darovalcem iskrena hvala!

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 2. dec.: »Novoj bomo improvizirali«. Red Torek. — Začetek ob 17.30.
Sreda, 3. dec.: »O, ta mladina!« Red Sreda. Začetek ob 17.30.

Četrtek, 4. dec.: »O, ta mladina!« Red Četrtek. — Začetek ob 17.30.

Opera:

Torek, 2. dec.: Zaprtlo.
Sreda, 3. dec.: »Madame Butterfly«. Red A. — Začetek ob 17.30.

Četrtek, 4. dec.: »Rigoletto«. Dijaška predstava. Zelo znižane cene. Začetek ob 16.

Drama pripravlja v režiji prof. Šesta našo ljudsko igrano »Rokovnjače«. Kot je znano, sta uporabila pisatelja Kersnik in Jurčič zgodbo o rokovnjačah za povest o njih. Fran Govekar, naš znani književnik in gledališki kritik, je napravil pred leti dramatisacijo, ki je žela na vseh slovenskih odrih velik uspeh. Uprizoritev te igre bo letos prav zanimiva.

Igor Zagrebenec:

Zavetje v pečevju

»Mir mi dajte!« je zagodel in se koj preložil na drugo stran, da bi naprej spal.

Pa le nieta odnehala. Eden ga je kobil na prsa, drugi ga je prijel za brado, guškati sta ga začela, nazadnje pa sta ga jela tresti s tako silo, da se je že moral predramiti.

»Tone, domači so zunaj! Daj no, zbudil se!« mu je naglo in pohlevno hitel prigovarjati Pohar. Prvi je bil spazil, da je bil odprl oči. Kakor dolgo so bili skupaj, hala eta se ga pa le še zmerom malo. Tudi ves ljubi dolgi zimski čas se ga ništa mogla čisto privaditi. Kaj veš, ali je tesnoba, ki te je obhajala, in spoštovanje, ki te je pred njim prevzemalo, šlo z njegovega mogočnega života, ali pa je podedoval veljavnost, ki mu gre, po očetu. Stari je bil možak. Če bi se kmetu lahko reklo gošpod, on bi bil prvi, ki bi ga človek tako ogovarjal. Ali ne! Tone je imel nekaj drugega, ne gosposkega — gosposovalnega, oblašnega, čeprav se ni nikjer silil, da bi mu dajali časti. Niti njima dvema ne, ko je bilo vendar zadosti časa, da bi kaj takega poskušal, posebno še, ker je bilo zavetje njegovo. Le taka sila je šla od njega; malo je je podedoval po starem, vendar samo toli-

ko, da bi lahko stal ob strani in zaničljivo gledal — toliko pa ne, da bi ga drugi, prav nič manj veljavni, morali poslušati in da bi jim še na misel ne prišlo, kako jim prav za prav on ukazuje in kako ga poslušajo, čeprav etarejši po letih in prav nič manjši gruntarji.

»Tone, zbudi se no, Tone!« mu je prigovarjal še Pohar.

»Pustita me no že vendar pri miru!« je pogodrnjal in spet zaprl oči. Oh, kako se je lepo epalo!

Kaj hočete imeti? Prav od daleč je zaslišal Gradišarja. Zdjaj se je pa res ovedel.

Takele njegove besede so mu prihajale na ušesa, bolj podobne nekakšnemu šumu, šumenju smrek, — postavim kakor človeškemu govoru:

»Vstani, Tone, domači eo zunaj! Daj no že, hej, ti lenoba! Zbudi se! Tone!«

»Kaj, praviš?« je vprašal, zazelhal zraven in se vsedel. Mraz ga je treseel, to se je videlo.

Takrat pa so zunaj spet zabobnale pesti.

»Bum, bum, bum!« je pelo.

»Da bi te zlodej!« je zarežal, še ves

76 zmeden od spanja in truden, da bi najraje kar koj spet legel nazaj vznak.

Zdjaj je pa zaslišal zunaj debeli, preuarni glas Škrjančevega Matevža:

»Preklete je tole mogočna gospoda! Sonce je že skoraj sredi neba, ti pa kar še poležkavaš! Prav zdaj je bom tak sakrabsko počil tja v vrata, da bo vse skupaj vzel hudič! Ti prekleti polhi! Pojdi no vendar že eden ven! Da bi vas zlodej odnesel!«

»Manj govori, Matevž! Po glasu te poznam!«

Tone je bil zdaj že čisto buden. Sedel je na pograd. Aha, saj res, Rjavka jim jo bila včeraj odkurila! Da bi te, živali ti taka! Ali se ti ni pri nas godilo kakor v malih nebesih?

Potožilo se mu je, da je moral z dnajo čez usta. Ali bil je že čisto bister.

Brž se je obul. Kako ti moker čevljev čez noč ne otrdi! Tak je kakor rog!

Spet so pobunkali.

Gradišar in Pohar sta zavpila: »Saj ni take sile, le potrpite še malo!«

Zganil se pa ni nobeden, ker eta čakala Toneta.

Ta je bil gosposdar, ta naj jim odprel! Tone se je spravil na noge, razpel in stisnil roke, da so jezno hrestnile mišice.

Prav nikamor se mu ni mudilo, to se je videlo.

Z legatijo se je opravil, potem je pa vprašal:

»Kdo pravite, da ste zunaj?« čeprav tom.

je dobro razpoznal glas Škrjančevega Matevža in si kar koj misli, po kaj so prišli. Malo jih ne bo, najbrž so vse obredili. Jernejčev je prinesel pošto. Oh, Lukec, ta je pa že zares glav! Mesto da bi on z njim šel od nega do drugega — najbrž ga je bil Lukec signal, naj vse obhodi in vse popelje do njega, do Vreskovega Toneta! Ura se začinja, Tone, za lep čas boš gosposdar, 'n glej, da ti ne pade kakšna glava, pa da bi se bil tu prej zanjo skrivati! Kar naj čakajo, zacetni velika peza lega nate! Tako je svečano kakor o Veliki noči. Kakšna reč le to napravila srce in misel tako slovesno?

Kar nikar se ne potuhuj! Dobro veš, ti Tone, reče Tone sam sebi. Dobro veš, zdaj je pa tista ura! Konec je brloženja, več ljudi se ti bo kar čez kratek čas obesilo na ramena. Za njih boš moral skrbeti, njih boš moral tako ravnati, da se bo vse skupaj srečno izteklo! Le glej, česa se lotevaš!

Pa kaj bil Besedo si dal, kar nič naj te ne bo skrb, kako hoš za govorjenje postavljati moža!

Tale ura je, to se čuti. Delo se začinja. Zdjaj bo treba udariti in ne prej, nehati, dokler Francoz ne bo pognan e tai, kamor se je bil po krivem vsedel ter si napravil lepo po dolgem in po širokem!

Tako se zdi Tonetu kakor pred velikim praznikom.

Cisto opravljen šete se napoti k vra-

Zdjaj se pa tudi Gradišarja in Poharja poloti podobna misel. Prav sem dol so morali, iz vseh ekrovišč in zavetij, kjer so bili nemara zdelavali še vse tujo zimo kakor smo jo mi! Tako jih pustimo zuna; čakati!

Ali oba vendarle čutita podobno kakor Tone. Velike reči se napravljajo, ne-rad se človek strmoglavu spuša v kakšno reč, čeprav je ob kakšni uri, ko se je zdelo vsakomur, da ga razen n'ga na svetu ni korajžnega, zastavljal besedo, ki ga utedne pognati v pogubo. Drugi se mu bodo pustili voditi! Ti si tukaj, res bodi Bogu hvala, niti enemu posled ne bo treba ekrbeti za samega sebe, zakaj si pa t' tu? Kar bo rečeno, to se bo tudi izpolnilo! Lahko se zaneses na nas, tudi če nas bo vzel vse skupaj hudič! Zdjaj se vsaj počutimo za družino, prej je vsak robkal zase in pri sebi predel, kaj da bo napravil! Tako pa se kar na lepem znajdejo lačje, ki jim nobeden ne ukazuje, pod varno streho. Kar bo ukazano, to bomo napravili! Pri priči se sami sebi zazdimo večja moč! Red je, tega bomo poslušali, po njem se bomo ravnali! Naj si Tone izmisli ne vem kaj, če bo rečeno, ti greš sem, ti tja, ti na tole gledaš, ti se pa pobrigaš, da bomo ono reč dobili o pravem času — hvala Bogu, da le je imamo človeka, ki nam bo zanaprej ukazoval! Zares, hvala Bogu!

»Kar noter, možje!« povabi Tone, še ko odpuhaje.

Ze spet so stari.

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

217.

Pritisnil je z veslom in dejal Alešu:

»Če Bog da srečo, bova morda v nekaj dneh prirnila do kakega otoka ali pa srečala spotoma kakšno ladjo. Če bova pa srečala tolovajsko ladjo, bova spet sužnja kakor prej.«

Aleša je stresel mrz pri starčevih besedah

218.

Ozrl se je stran in začel premišljevati o tem čudnem človeku. Se neumna žival se veseli prostosti, ta pa nič. Kakšna skrivnost le mora biti v njegovem poprejšnjem življenju? Navaden ropar ni, govori dosti jezikov, dan za dnem je pisal — pa vendar svet skoraj sovraži?

219.

»Ne zameri, Rašet,« je spet pretrgal molk, »da sem predrzen do tebe. Kakor spoznam, ti ni dosti mar najine svobode. Spet molčiš kakor zmeraj in zmeraj si otožen.«

»Kakor vzameš. Zame mi je ni nič mar. Sam bi ne bil nikdar poskušal bežati,« je odvrnil Rašet.

Nekaj novic iz športnega sveta

Ali se bo Joe Louis umaknil?

Slavni boksarski prvak ima baje že naslednika

Joe Louis, nepremagljivi ameriški boksar, se je pridružil armadi Združenih držav, poroča agencija Centraeuropa. Vpisali so ga med topničarje. To bo svetovnega prvaka oviralo v njegovem slavnem »poklicu«.

Ameriški športni veščaki pa pravijo, da bo Louis zdaj lahko uresničil svoj načrt, ki ga že dolgo nosi v srcu: rad bi se nepremagani in na višku svoje slave umaknil iz boksarskega kroga in v tem posnel bivšega prvaka Geneja Tunneya, ki se je kmalu po zmagi nad Jackom Dempseyem umaknil z boksarskega odra z »neomadaževanostjo«, ne da bi čakal, kdaj ga bo kakšna mlajša pest podrla. Gene Tunney se je kot svetovni prvak mnogo manj boril kakor Joe Louis. Potem ko si je v borbi z Braddockom pridobil ponosni naslov prvaka, se je Louis boril 19 krat, torej povprečno 5 krat na leto.

Zanimivo pa je tudi, kako se je zamorec tudi debelno hitro povzpela. Za svojo prvo borbo so mu

izplačali 50 dolarjev(!), leto dni kasneje pa je za svoj boj proti Baeru dobil že 215.000 dolarjev.

Tudi v zasebnem življenju se je prav naglo uveljavil: spočetka je bil navaden delavec v neki detroitski avtomobilski tovarni, zdaj pa je imeniten lastnik obsežnega bombaznega nasada v Alabami, znak, da je znal svoj težko priborjeni denar s pridom obračati.

Poročajo pa tudi iz Avstralije, da so tamkaj našli novega Carnero. Gre za nekega Les Mac-Nabba, doma iz Nove Južne Galije. Star je šele 21 let, a tak orjak, da bi pred njim pobledela celo Carnera in Tony Galento. Odnosel je že nekaj bliskovitih zmag, a vendar proti manjvrednim nasprotnikom, tako da se njegova spretnost še ne da dobro pretehtati. Treba bo počakati, da bomo videli, ali je Avstralija v resnici vzredila pestarja, ki bo vreden naslednik nepozabnih Georgea Cooka in Toma Heeneyja.

Dežela večnega ledu

Čudovito življenje ob zemeljskih oseh

Eskimi! Komaj izgovorimo to besedo, že nam stopijo pred oči neizmerno snežne planjave, na njih pa človek, oblečen v kožo severnih medvedov, jelenov in morskih psov ter ves zavrt v kožuho-vino, kako s krpami na nogah stopa za pasjo vprego, ki mu na nizkih sanah vleče vse, kar ima. Ali druga podoba: vidimo ga, kako si iz snega gradi kočjo, da bi bil v njej varen pred snežnim viharjem in mrazom, ali še kako kako v svojem kajaku brzi preko morskih valov. In kar vleče nas nekaj, da bi si od blizu ogledali ta nenavadni svet in to svojevrstno življenje. Toda mislim, da bi kmalu pritrdili Angležu, ki je po vsem svetu iskal kaj tako težkega, česar ne bi zmogel; v prazgodu se je meril s panterji, leopardi in krokodili, pa ni bil zadovoljen; ko pa je dva dni nosil krpice pri —50 stop. mraza in mu je pri tem zmrznil nos, je ves premražen priznal, da je našel, kar je iskal. »Dobro je, če človek pozna nevarnosti,« je rekel, »a umreti od lakote in mraza pa le ne maram.«

Narod, ki šteje le 37 tisoč ljudi

Eskimi! Samo kakšnih 37 tisoč jih je. Raztreseni so po vsej severnoameriški obali in po otokih Beringove ceste, ki loči Ameriko od Azije, pa do najvzhodnejše točke Labradorja in Grönlandije, skoraj 1000 kilometrov daleč, torej dalje kakor je od Gibraltarja do Urala. Na vsem tem ogromnem ozemlju živi vsega skupaj samo okrog 100 tisoč ljudi, tako da ima vsak več kot 1000 kvadratnih kilometrov prostora. Če bi bila vsa nekdanja Slovenija tako redko naseljena, bi prebivali na njej le dve družini s 6 otroki. V resnici pa niti na vsakih 1000 km ne prebiva po en človek, ker so tam pokrajine velike za več Slovenij povsem prazne, brez vsakega človeka. Če hočemo dobiti približno podobo severnih krajev, si mislimo, da je Evropa še gola puščava ali divja gošča, od Sredozemskega in do Severnega morja še nepreiskana, brez vasi, trgov, mest in cest, vse pa pokriva debel sneg, da so reke, jezera in gozdovi

in pusta zemlja ena sama ledena gmota, ki jo drži skupaj 10 mesecev na leto od 20 do 50 stopinj mraza. Potem si mislimo, na kraju, kjer stoje n. pr. Ljubljana, Zagreb, Sušak itd. majhna naselja, med katerimi ni nobene ceste, vmes nobenega gostišča in nobenega živega človeka, na katerega bi mogel človek računati. To je eskimska zemlja, tako zagonetna in tako malo obljubena.

Mraz in mrak jih ne strašita

Ogromne razdalje in samotna sta prva nadloga severnih krajev. Druga pa je mraz. Devet mesecev traja najostrejša zima. Mraz doseže tudi 60 stop. pod ničlo. Dva meseca ni videti sonca. Samo luna in zvezde razsvetljujejo dolgo polarno noč. Pravi jo, da je ta polarna noč nekaj čudovitega in nepozabnega. Da se jim ne da nič na svetu primerjati. Nad šest mesecev traja tam gori obupen mrak, blede sonce se prikaže samo za dve ali tri ure na dan. Vseh devet mesecev pa divjajo veliki snežni viharji na tedne in tedne.

Kakor se pozimi sonce nad dva meseca ne prikaže, tako poleti nad dva meseca ne zaide. Tedaj je videti čarobno severno zarjo, sonce, obdano s čudovitimi mavričnimi barvami in veni, obkroženo z več drugimi sonci. Snežne in ledene planjave se na vse načine izpreminjajo in svetijo v čudovitih barvah. Ko pa skopni sneg, plane z vso naglico življenje v reke, jezera, ravni, gozdove, kakor da bi se balo, da še ta kratki čas zamudi. Toplota se dvigne na 36 stopinj. Prikažejo se severni jeleni, jate plitvev se zgrinjajo nad močvirja, po rekah kar gomazi rib, pripode se kar celi oblaki mušic, katerih pik žge kakor ogenj in se ga vsak boji bolj kakor najhujšega mraza. Seveda je tega življenja tam manj, čim bolj gremo proti severu. Nad severnim povratnikom se vedno bolj bližamo krajem, kjer »poletje« oprostí ledenih oklepov samo morje in reke in privabi nekaj lišaja in mahu iz pečin, ki se prikažejo izpod snega.

Judje v Evropi

Ob pričetku sedanjega vojne je bilo na Poljskem razmeroma več judov kakor v kateri koli drugi evropski državi. Bilo jih je tri in pol milijona ali 10 odstotkov vsega prebivalstva. V zahodnih delih sovjetske Rusije pa je živel 2,7 milijona ali 2,8 odstotka vsega tamšnjega prebivalstva.

V Pinskiu je bilo 74,6 odstotka judov, v Varšavi 38 odst., v Moskvi 5,5 odst., to je okrog 250 tisoč. Odesa jih je imela 20 odst., Lwow 15 odst., Minsk 42 in Riga 1,11 odstotka.

Za Jude ni mesta na Madžarskem

Predsednik vladne stranke na Madžarskem Lukacs je v poslanski zbornici govoril o judovskem problemu in izjavil, da je borba madžarske vlade in ljudstva proti Judom več ko opravičena, ker so se Judje zajedli v vsa važna življenska središča narodnega telesa. Razumljivo je, da je neomejeni judovski vpliv v gospodarskem in trgovskem življenju izzval silno nezadovoljstvo, tako da se je morala vlada lotiti hudih ukrepov, da bi iztrebila la škodljivi vpliv.

Glavna točka programa stranke je zaščita madžarskega plemena. To načelo se je že uveljavilo tedaj, ko je šlo za to, da se strejo boljševiški nameni Juda Bela Kune, ki se je usidral v Budimpešti.

Nato je govornik prikazal uspehe dosedanje borbe za arizacijo v trgovskem življenju. Tako so samo v Budimpešti zaprli ali predali madžarskim trgovcem 700 živilskih trgovin od 826, ki so bile doslej v judovskih rokah. Od 4500 judovskih podjetij, ki so trgovala z žitom, čevlji, usnjem jih je zdaj 96 odstotkov v madžarskih rokah. Borba proti judovstvu se bo nadaljevala in okreplila, je dejal predsednik vladne stranke, dokler ne bo ves judovski vpliv iztrebljen iz narodnega življenja.

Novi načrti za Planico

Dela za povečanje smuških naprav v Planici dobro in hitro napredujejo, pravi agencija Centraeuropa. Znamenito skakalnico, na kateri je lani Rudolf Gehring napravil najdaljši skok 118 m, so izboljšali tako, da bodo poslej možni skoki tudi preko 120 m. Zanimanje za orjaško skakalnico, ki meri od vrha naleta pa do doskočišča dobrih 152 metrov, čedalje bolj narašča po svetu.

Zraven velike skakalnice gradijo zdaj nov sodniški stolp, visok 40 m. Na tribunah je prostora za 10.000 gledalcev, prostor ob vznožju skakalnice pa bodo v poletnih mesecih rabili za lahko atletiko, nogomet in odbojko itd. Poročajo, da bodo dela, ki jih vodi civilna uprava s sodelovanjem organizacije Todt, kmalu pri kraju. Med novimi napravami je tudi skakalnica za skoke do 70 m in še ena manjša. Vsa ta dela bodo končana marca prihodnjega leta.

Najstarejši tednik v Evropi

Neka založba v Kölnu je nedavno kupila neko tiskovino iz l. 1609, ki nosi ime »Relation«. Izšel je v Strassburgu. Ugotovili so, da je to najstarejši tednik v Evropi.

DOBRI STARI ČASI

V njeni notranjosti se je gotovo vse treslo, a na obrazu se ni zgenila niti mišica. Nastavila je k ustnicam skodelico s čokolado, pogledala dekla in čisto mirno rekla:

»Prinesite mi pecivo od večeraj.«

Proti osmi uri je spet prišla dekla in sporočila, da se je vrnil don Franco. Šel pa je samo v svojo sobo, vzel potni list, prišel spet dol in naročil služabniku, naj preskrbi čolnarja, ki bi ga peljal v Lugano. Grofica ni zinila besedice. Malo pozneje pa je poslala svojemu zaupniku Pasottiju sporočilo, da ga pričakuje. Pasotti je prišel takoj in ostal pri njej dobre pol ure.

Gospa je hotela nekako zvedeti, kje in kako je prebil noč njen vnuk. Pasotti je imel že nekaj poročil in je lahko postregel z negotovimi glasovi o nočnem obisku dona Franca v Rigeyevi hiši. Toda grofica je želela natančnih in določenih podatkov. Zvitorepec, že po naravi iznajdljiv kakor policijski pes, ki ovoha vsako umazanijo, vtakne svoj gobec v vsako luknjo in se obregne ob vsake hlače, je obljubil gospe grofici, da ji bo v nekaj dneh poročal o vsem. In ko je odhajal, so se mu oči lesketale in mel si je roke v pričakovanju prijetnega lova.

V. poglavje.

Vrag na delu.

Ko je naslednjega jutra Pasotti spil belo kavo in do pol najstih premišljeval načrt za lov, je poklical gospo Barbaro, ki je spala v drugi sobi. Zakaj kontrolor — tako ga je ona ponizno imenovala — ni mogel prenesti njenega smrčanja. »Prav ima,« je govorila sirota, »to je res zoprna navada, ki jo imam.« Bila je starejša od moža in drugič poročena. Prinesla mu je majhno premoženje, na katero je že dolgo škilil in ga zdaj

22. užival. Kontrolor jo je imel rad po svoje. Silil jo je, da je hodila na obiske, izlete s čolnom in sprehode po gorah, kar je bilo zanj moka. Norčeval se je iz njene gluhosti, morala je hoditi okrog oblečena v svilu in peresa, doma je pa morala delati kakor dekla. Pa vseeno ga je častila in služila »kontrolorju« kot sužnja, z velikim strahom, pa vendar ne brez ljubezni. Če ga ni klicala »kontrolor«, mu je rekla »Pasotta«. Nikdar pa si ni upala imenovati ga s kakim bolj prisrčnim imenom.

Pasotti ji je zapovedal z gibi in s stroгим obrazom nasilnika, naj mu da iz omare svežo srajco, iz predala napol praznično sukno in s police par čevljev. In žena je iskala tu in tam, vsa trepetala in se vsak trenutek obrnila, da bi z očmi spremljala gibe svojega gospodarja.

Ko je vse pripravila, je stegnil Pasotti noge s postelje in rekel: »Daj!«

Gospa Barbara je pokleknila predenj in mu začela obuvati nogavice. Kontrolor pa je stegnil roko do nočne omarice, vzel tobačnico, jo odprl, vtaknil vanjo dva prsta in nadaljeval prejšnjo premišljanja. Hotel je narediti nekaj poizvedovalnih obiskov, a po kakšni vrstji? Z ozirom na to, kar mu je rekel njegov najemnik, bi mogoče Marjana, dekla gospoda Giacoma Puttinija, ali pa sam gospod Giacomo kaj vedel povedati o donu Francu; nekaj pa bo gotovo zvedel tudi v Castelli.

Ko mu je gospa Barbara zavezovala drugo podveznico, se je Puttini spomnil, da je torek. Gospod Giacomo gre vsak torek s prijatelji na semenj v Lugano, prav za prav v gostilno Lordo, da bi primešal tedenski kozarec pristnega vina vsakdanjmu vinu iz Grimellija. In večkrat se vrne domov v veselju in odkritosrčnem razpoloženju. Boljše bo torej, da gre k njemu pozneje, med četrti in peto uro.

Pasotti je že videl v duhu, kako ga drži v krempljih, kako pleše po njegovi volji. Vzel je prste iz tobačnice in se zlobno nasmehnil. In kar je preveč zaječ, je stresel na tla. Z velikim zadovoljstvom je njuhal. Izposodil si je od žene robec in se ji zahvalil tako, da je v tem, ko je zganil robec, s prijaznim obra-

zom zagodrnjal: »Uboga ženska! Uboga zlodjevka!«

Ko je po polurnem delu oblekel in zapel sukno, je resno vzkliznil: »Za vraga, kakšen napor!« in stopil je pred zrcalo. Zdal jo je žena hotela popihati in je boječ rekla:

»Grem, kaj?«

Pasotti se je obrnil, namršil obrvi, ji oblastno mignil s prstom, naj stopi k njemu, in nad njo in okoli nje s štirimi, gibi narisal klobuk in ogrinjač. Z odprtimi ustmi ga je gledala in in ga razumela. Uprla je kazalec na njegovo prsi ter z očmi in dvignjenimi obrvmi vprašala, kakor da dvomi, da so mu te stvari potrebne. On jo je prav tako trikrat sunil s kazalcem: »Ti, ti, ti!« Potem je stegnil roko in tako povedal, da mora iti z njim ven. Od začudenja in ugovaranja se je dvakrat ali trikrat stresla, odprla oči neznansko široko, in vprašala z glasom, ki se je zdel, ko da prihaja iz kleti:

»Kam?«

Kontrolor je odgovoril samo z bliskajočim pogledom in z gibom: »Pojd!« Drugih pojasnil ni hotel dati.

Gospa Barbara se je nekoliko obotavljala.

»Nisem še zajtrkovala,« je rekla. Mož pa jo je prijel za rame, jo potegnil k sebi in ji zavpil v usta:

»Boš pa potem.«

Šele v Spodnjem Albogasu, pri cerkvi Marijinega Oznanjenja, ji je pokazal s palico na kraj in povedal, da gresta v Cadate, k zapuščeni stari gosposki hiši, ki stoji ob jezeru med Casaricom in Albogasiem. Ljudstvo jo imenovalo to hišo »palačo«. Tu sta samotno živela v sobah najvišjega nadstropja duhovnik Giuseppe Costabarbieri in njegova strežnica, ki so ji rekli »Marija iz palače«. Pasotti je za oba dobro vedel, da imata vedno zaostrena ušesa, a da držita jezik za zobmi. Hotel ju je drugega za drugim potipati, ne da bi opazila. Če bi se mu zdelo primerno, bi ju potem priščipnil. Vzel je ženo s seboj, ker je upal, da mu bo koristila pri tem previdnem poslu. Uboga nedolžna sirota je stopicala za njim z majhnimi koraki po sto devet in devetdesetih stopnicah, ki so se imenovali Calcineri. In niti slutila ni, kakšna zlobna vloga ji je bila določena.